

La professió del pare

Jordi Sellarés / Especulacions d'un Neanderthal

Émile Choulans ha passat una infància terrorífica. El seu pare es pensa que és agent secret i membre d'una organització paramilitar francesa que té per objectiu retornar Algèria a mans franceses i eliminar al traïdor del general De Gaulle. I no només s'ho pensa sinó que també s'ho creu. I en els seus deliris maniàtics i obsessius l'arrossega a ell, turmentant-lo amb gran quantitat de càstigs i privacions. I a la seva dona, que viu també en un clima de terror i opressió permanent. A poc a poc, Émile anirà perdent la innocència, la seva infància s'anirà desdibuixant fins a mesclar-se amb la d'un món adult dement i totalment incompreensible. Perquè no només la absoluta bogeria del seu pare li marcarà per sempre la seva existència, sinó la invisibilitat d'aquesta davant la societat i la acceptació, de forma tàcita i submissa, per part d'aquells més propers.

Trencant la dinàmica de les seves superbes *Retorn a Killybegs* (Edicions de 1984, 2013) i *La quarta paret* (Edicions de 1984, 2015), Sorj Chalandon (1952) ens ofereix la seva obra més introspectiva. Perquè *Professió del pare*, publicada originalment el 2015, és un exercici de sinceritat brutal, una novel·la on ens parla, a cor obert, sobre els episodis més dolorosos de la seva infància, revestida amb pinzellades de ficció. Hi trobem paral·lelismes evidents, començant ja per la similitud entre els cognoms dels protagonistes amb el seu (Choulans-Chalandon); l'edat d'Émile a la novel·la bastant equiparable amb la de Sorj Chalandon; la obsessió malaltissa del pare d'Émile amb la pèrdua d'Algèria i el fet que el propi Chalandon hagués nascut al protectorat francès de Tunísia. I com és habitual en ell, Chalandon opta per un estil sobri, directe, sense donar gaire marge a sentimentalismes.

Aquest cop, i a diferència de les seves anteriors novel·les, el drama passa dins de casa, entre les quatre parets de la llar familiar; la opressió i el terror hi són quotidians i imprevisibles, tal com ho és la bogeria i els seus brots més violents. L'ambient és aïllament pur, l'aire hi està viciat, podem sentir la olor de reclus mentre passem les pàgines, i sentim ràbia, fàstic i també impotència a mesura que veiem la impunitat amb que André Choulans sotmet a la seva família, però també incredulitat en veure la submissió, derivada de la por, i el "mirar cap a un altre costat". Això darrer ens fa entendre la magnitud del drama, la dificultat que tenen, sobretot les dones i els nens, de sortir d'aquests cercles viciosos de violència quotidiana.

Un altre dels punts cabdals de la història és la distorsió de la realitat d'Émile a causa de la brutalitat del seu pare, de la seva malaltissa constància. Costa saber si la seva implicació amb algunes de les fantasies i bogeries del seu pare es deuen a la por, a l'esgotament mental al que és sotmès, a que realment se les ha cregut, o a una barreja de totes tres raons. Émile es veurà avocat a enganyar i a amenaçar als seus amics, estenent la paranoia del seu pare però alhora fent-ho d'amagat d'ell, per por a cruels represàlies.

Professió del pare és una història trista i colpidora que a estones ens fa bullir la sang però que ens fa veure com la millor venjança contra la injustícia viscuda de petit és el refer la vida amb optimisme, sense voler replicar la pròpia mala experiència i sense odis ni rancors cap a aquells que ens les han fet viure. Personalment potser no he xalat tant com amb *Retorn a Killybegs* o amb *La quarta paret*, pel contingut polític que tenen, però llegir *Professió del pare* és una experiència igualment feridora i molt recomanable, que confirma a Sorj Chalandon com un dels millors narradors europeus, i també dels més versàtils.